

JUGOSLAVIJA I SVETSKA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA

USLOVI I MOGUĆNOSTI UKLJUČIVANJA U
SVETSKI TRGOVINSKI SISTEM

Redaktor

Prof. Tomislav Popović

Beograd, 1996.

Izdavač

INSTITUT EKONOMSKIH NAUKA, BEOGRAD
Beograd, Zmaj Jovina 12
Tel.: (011) 622-357, Faks: (011) 181-471

Za izdavača

Generalni direktor
Prof. Tomislav Popović

Redaktor

Prof. Tomislav Popović

Recenzenti:

Prof. dr Vujo Vukmirica
Prof. dr Miomir Jakšić

Korektori:

Mihailo Joyanović
Mr Milan Živković

Tehnički urednik

ing. Borivoje Ušćumlić

Kompjuterska obrada:

Zorica Božić
Nikola Vujanić

Dizajn korica

Zorica Kijevčanin-Milošević

ISBN 86-80315-30-3

SADRŽAJ

PREGOVOR	xi
----------------	----

I DEO

STRATEGIJA UKLJUČIVANJA SRJ U NOVOUSPOSTAVLJENI SVETSKI TRGOVINSKI SISTEM	1
--	----------

Prof. dr Tomislav Popović

IZAZOVI I REALNOSTI "NOVOG" NOVOG SVETSKOG PORETKA - RAZVOJNI ASPEKTI (STO u novom svetskom tržišnom, finansijskom, tehnološkom i institucionalnom poretku)	3
---	---

1. Umesto uvoda: ka "novom" novom međunarodnom poretku3
2. Najznačajnije promene u međunarodnom okruženju koje su
uslovljavale kretanja ka "novom" novom svetskom poretku4
3. Neke bitne odrednice "novog" - novog svetskog poretka -
relevantni parametri za definisanje nove razvojne strategije.....9

Prof. dr Dragana M. Đurić

BILATERALIZAM, REGIONALIZAM I MULTILATERALIZAM.....	17
1. Uvod	17
2. Regionalizam i multilateralizam.....	17
2.1. Uvodne teorijske konsideracije	17
2.2. Oblici integracija	18
3. GATT, Urugvajska runda i regionalne ekonomske integracije.....	19
4. Povećanje broja ekonomskih integracija i njihovi efekti.....	20
5. Jugoslavija versus mogućih formi integrisanja u svetsku privredu	23
6. Zaključak	26

Prof. dr Oskar Kovač

AKTIVNA ZAŠTITNA POLITIKA POSTAĆE VAŽNIJA OD PASIVNE ZAŠTITNE POLITIKE	27
---	----

Mr Boriša Vuković

ELEMENTI PRISTUPA JUGOSLAVIJE SVETSKOJ TRGOVINSKOJ ORGANIZACIJI	31
SR Jugoslavija i STO	34

Radmila Milivojević

MULTILATERALNI PREGOVORI URUGVAJSKE RUNDE I FORMIRANJE SVETSKOJ TRGOVINSKE ORGANIZACIJE - STO	40
--	----

Urugvajaska runda multilateralnih trgovinskih pregovora	40
Svetska trgovinska organizacija.....	48
Regulisanje članstva SR Jugoslavije u Svetskoj trgovinskoj organizaciji	52
Efekti osnivanja Svetske trgovinske organizacije.....	55

Prof. dr Vojislav Bajić

PRIMENA NOVIH PRAVILA SVETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE I PROCENA EFEKATA ZA ZUR I OSTALE ZEMLJE	60
--	----

II DEO

SEKTORSKA PRILAGOĐAVANJA JUGOSLAVIJE	79
---	-----------

POLJOPRIVREDA	81
----------------------------	-----------

Radmila Milivojević

PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O POLJOPRIVREDI I SPORAZUMA O SANITARNIM I FITOSANITARNIM MERAMA	81
Uvod.....	81
Sadržina Sporazuma o poljoprivredi.....	85
Ocena Sporazuma.....	91
Efekti Sporazuma o poljoprivredi po SR Jugoslaviju	92

TEKSTIL I ODEĆA	97
------------------------------	-----------

Radmila Milivojević

PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O TEKSTILU I ODEĆI	97
Uvod.....	97
Sadržina Sporazuma o tekstilu i odeći	99
Ocena Sporazuma.....	105
Implikacije Sporazuma po sektor tekstila i odeće SRJ	106

Dr Duško Lopandić

URUGVAJSKA RUNDA I TRGOVINA TEKSTILA I ODEĆE SA OSVRTOM NA POLOŽAJ TEKSTILNOG IZVOZA IZ SRJ U EVROPSKU UNIJU	109
1. Opšte tendencije u svetskoj trgovini tekstila i odeće	109
2. Sporazum o trgovini tekstilnim proizvodima u okviru Urugvajske runde.....	110
3. Mogući efekti Urugvajske runde u oblasti razmene tekstila i odeće.....	111
4. Opšti režim uvoza tekstila i odeće u EU	113

5. Raniji režim razmene tekstilnih proizvoda između EU i SFRJ (do 1991)	114
6. "Negativne mere" i sankcije Evropske zajednice prema SRJ (1991-1996)	115
7. Režim uvoza u EU tekstilnih proizvoda poreklom iz otcepljenih republika prethodne SFRJ	116
8. Nova uredba Evropske unije o uvozu tekstilnih proizvoda iz SRJ (Srbije i Crne Gore)	117
INTELEKTUALNA SVOJINA	121
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O TRGOVINSKIM ASPEKTIMA ZAŠTITE PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE	121
Uvod	121
Sadržina Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine	123
Efekti Sporazuma	127
Implikacije Sporazuma po privredu SRJ	128
STRANA ULAGANJA OD ZNAČAJA ZA TRGOVINU	130
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O USLOVIMA ZA STRANA ULAGANJA KOJI UTIČU NA TRGOVINU	130
Uvod	130
Analiza Sporazuma o uslovima za strana ulaganja koji utiču na trgovinu	131
Ocena Sporazuma	133
Implikacije po SRJ	133
USLUGE	135
<i>Snežana Zubić-Petrović</i>	
ANALIZA OPŠTEG SPORAZUMA O TRGOVINI USLUGAMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE	135
Usluge kao nova oblast pregovora u Urugvajskoj rundi	135
Opšti sporazum o trgovini uslugama (GATS)	136
Aneksi	141
Aneks o uslugama u vazdušnom saobraćaju	141
Aneks o kretanju fizičkih lica koja pružaju usluge na osnovu Sporazuma	141
Aneksi o finansijskim uslugama (bankarstvo i osiguranje) i Memorandum o obavezama u oblasti finansijskih usluga	142

Aneks o telekomunikacijama	144
Nastavak aktivnosti na sprovođenju GATS-a	145
Preliminarna ocena rezultata pregovora o inicijalnim koncesijama	146
Implikacije po SRJ.....	147
Prilog	153
Referentna lista sektorske kvalifikacije usluga	153

III DEO

PRINCIPI, PRAVILA I MEHANIZMI SVETSKOG TRGOVINSKOG SISTEMA	159
CARINSKA I VANCARINSKA ZAŠTITA	161
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRAVILA SVETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE (STO) U DOMENU CARINSKE ZAŠTITE, VANCARINSKIH DAŽBINA, I NECARINSKIH MERA ZAŠTITE (KVANTITATIVNA I VREDNOSNA OGRANIČENJA UVOZA) .	161
Pravila GATT-a iz 1994. o carinama, carinskim koncesijama i carinskim konsolidacijama	162
Pravila GATT-a iz 1994. o necarinskim merama zaštite (kvantitativna i vrednosna ograničenja uvoza)	165
Implikacije pravila Svetske trgovinske organizacije u domenu carinske zaštite, vancarinskih dažbina, i necarinskih mera zaštite (kvantitativna i vrednosna ograničenja uvoza) na privredu SRJ	170
TEHNIČKE PREPREKE TRGOVINI	176
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O TEHNIČKIM PREPREKAMA TRGOVINI	176
Uvod.....	176
Sadržina Sporazuma o tehničkim preprekama trgovini.....	177
Implikacije Sporazuma po SRJ	179
INSPEKCIJA ROBE	181
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O INSPEKCIJI ROBE PRE ISPORUKE	181
Uvod.....	181
Sadržina Sporazuma o inspekciji robe pre isporuke	182
Implikacije Sporazuma po SRJ	184
PRAVILA O POREKLU ROBE	186

<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O PRAVILIMA O POREKLU ROBE	186
Implikacije po SRJ.....	189
CARINSKA VREDNOST	190
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O CARINSKOJ VREDNOSTI	190
Uvod.....	190
Sadržina Sporazuma o carinskoj vrednosti.....	190
PROCEDURE ZA IZDAVANJE UVOZNIH DOZVOLA	192
<i>Radmila Milivojević</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA FINALNOG AKTA URUGVAJSKE RUNDE O PROCEDURAMA ZA IZDAVANJE UVOZNIH DOZVOLA	192
Sadržina Sporazuma o procedurama za izdavanje uvoznih dozvola	192
Implikacije po SRJ.....	196
ANTIDAMPING	198
<i>Bojana Todorović</i>	
SPORAZUM O ANTIDAMPINGU.....	198
Uvod.....	198
Sadržina Sporazuma o antidampingu.....	199
Zaključna razmatranja	201
ZAŠTITNI SISTEM	203
<i>Bojana Todorović</i>	
PRIKAZ SPORAZUMA O ZAŠTITNOM SISTEMU	203
Uvod.....	203
Sadržina Sporazuma o zaštitnom sistemu	204
Zaključna razmatranja	206
KOMPENZACIONE MERE	207
<i>Bojana Todorović</i>	
SPORAZUM O SUBVENCIJAMA I KOMPENZATORNIM MERAMA	207
Uvod.....	207
Sadržina Sporazuma o subvencijama i kompenzatornim merama	208
Zaključna razmatranja	211

REŠAVANJE SPOROVA U STO	213
<i>Bojana Todorović</i>	
SISTEM REŠAVANJA SPOROVA U SVETSKOJ TRGOVINSKOJ ORGANIZACIJI (STO)	213
Uvod	213
Pregovori Urugvajске runde i formiranje STO	215
Sadržina Dogovora o pravilima i procedurama za rešavanje sporova (DSU)	215
Zaključna razmatranja	219
INTERPRETACIJE ČLANOVA GATT-A	220
<i>Bojana Todorović</i>	
PRIKAZ DOGOVORA O INTERPRETACIJI POJEDINIH ČLANOVA GATT-a U FINALNOM AKTU URUGVAJSKE RUNDE	220
ILUSTRATIVNA LISTA	225
<i>Bojana Todorović</i>	
ILUSTRATIVNA LISTA IZVOZNIH SUBVENCIIJA KOJE SU ZABRANJENE SPORAZUMOM O SUBVENCIJAMA I KOMPENZATORNIM MERAMA IZ URUGVAJSKE RUNDE	225

PREDGOVOR

U seriji izdanja MEUNARODNE PERSPEKTIVE, u funkciji analitičke, teorijske i empirijske obrade najvažnijih programskih celina strategije povratka Jugoslavije na svetsko tržište, ova knjiga je komplementarna sa prevodom knjige REZULTATI URUGVAJSKE RUNDE MULTILATERALNIH TRGOVINSKIH PREGOVORA, kao i sa popularnim izdanjem WTO - SVETSKA TRGOVINSKA ORGANIZACIJA. U suštini, knjiga predstavlja konkretnu razradu tih dokumenata sa stanovišta potreba naše privrede.

Knjiga ima ambiciju da obradi ključna, kako strateška tako i sektorska, pitanja priprema SRJ za uključivanje u Svetsku trgovinsku organizaciju, odnosno svetski trgovinski sistem, shodno Finalnom aktu Urugvajске runde multilateralnih trgovinskih pregovora.

Knjiga je namenjena širokom krugu interesenata, a pre svega poslovnim licima, ekspertima iz uprave i istraživačima koji treba da donose vrlo složene i dalekosežne odluke u vezi sa prilagođavanjem naše privrede novim pravilima, propisima, procedurama i mehanizmima svetskog trgovinskog sistema, odnosno međunarodnog poslovanja preduzeća.

Takođe, sadržaj knjige je komplementaran sa studijskim projektima koje je u novije vreme Institut realizovao za potrebe Savezne vlade i Narodne banke Jugoslavije:

- *Pregled i ocena carinske i vancarinske zaštite - potrebe i mogućnosti liberalizacije*
- *Efektivna zaštita i konkurentnost jugoslovenske privrede.*

Prilozi sadržani u ovom zborniku su rezultat dugogodišnjih iskustava i saznanja svakog od saradnika, u istraživačkim, analitičkim ili/i pregovaračkim poslovima u vezi sa uređenjem naših odnosa sa najvažnijim međunarodnim trgovinskim, finansijskim, regionalnim i drugim institucijama.

Beograd, 1996. godine

Redaktor

Prof. Tomislav Popović

INSTITUT EKONOMSKIH NAUKA, BEOGRAD

Beograd, Zmaj Jovina 12
Tel.: (011) 622-357, Faks: (011) 181-471

Štampa

“Prometej”, Beograd

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

338.22(497.11+497.16)

JUGOSLAVIJA i Svetska trgovinska organizacija :
uslovi i mogućnosti uključivanja u svetski trgovinski
sistem / redaktor Tomislav Popović. - Beograd : Institut
ekonomskih nauka, 1996 (Beograd : Institut ekonomskih
nauka). - 228 str. ; 24 cm. - (Međunarodne perspektive
Jugoslavije)

ISBN 86-80315-30-3

339.923:061.1 339.13

a) Svetska trgovinska organizacija - Jugoslavija (SR) b)
Ekonomski odnosi, međunarodni - Jugoslavija (SR) c)
Svetsko tržište - Jugoslavija (SR) d) Jugoslavija (SR) -
Ekonomska politika
ID=47414012

© 1996. Institut ekonomskih nauka

Sva prava su zadržana. Ni jedan deo ove publikacije ne može biti reprodukovan niti smešten u sistem za pretraživanje ili transmitovan u bilo kom obliku, elektronski, mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na drugi način, bez prethodne pismene dozvole Instituta ekonomskih nauka.